

معاون محترم بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ...

موضوع: پاسخ به سئوالات دانشگاه ها

با سلام و احترام

پاسخ سئوالات علمی و اجرایی مطرح شده توسط همکاران محترم دانشگاه ها در خصوص برنامه مراقبت های ادغام یافته سلامت مادران، به شرح زیر اعلام می گردد. خواهشمند است دستور فرمایید موارد به اطلاع مربیان محترم بهورزی نیز جهت تدریس و بازآموزی بهورزان رسانده شود:

۱ - تعریف سقط: خروج محصولات بارداری تا قبل از هفته ۲۲ بارداری یعنی ۲۱ هفته و ۶ روز. زایمان زودرس تولد نوزاد قبل از ۳۷ هفته کامل یعنی تا ۳۶ هفته و ۶ روز است. زایمان دیر رس تولد نوزاد پس از ۴۲ هفته کامل یعنی پس از ۴۱ هفته و ۶ روز است.

۲ - بهترین زمان برای تزریق واکسن توام در مادر باردار که ایمن سازی کامل ندارد تا هفته ۳۶ بارداری است. اگر به هر دلیل مراجعه مادر برای دریافت مراقبت ها به تاخیر افتاد، بهتر است تزریق واکسن حداقل دو هفته قبل از تاریخ احتمالی زایمان باشد.

۳ - بر اساس منابع معتبر علمی مراقبت دهان و دندان می بایست در مراقبت های بارداری قرار گیرد و درمان بیماری های آن منعی در بارداری ندارد. پس هر زمان که مشکلات دهان و دندان در مادر باردار مشاهده شد لازم است به دندانپزشک یا بهداشتکار دهان و دندان جهت درمان ارجاع داده شود.

۴ - برای تعیین سن بارداری از تاریخ اولین روز آخرین قاعدگی شش ماهه اول ۳۱ روز و شش ماهه دوم ۳۰ روز محاسبه می شود. به طور مثال اگر LMP فرد ۹۳/۵/۲۰ باشد و تاریخ امروز ۹۳/۷/۲۳ باشد سن بارداری ۹ هفته ۲ روز است.

۵ - در صورتی که خانمی برای مراقبت مراجعه کرده و سن بارداری وی به طور مثال ۱۰ هفته ۵ روز است به عنوان مراقبت هفته ۱۰ و در فرم مراقبت بارداری "بخش ارزیابی معمول" در ستون مراقبت ۶ تا ۱۰ ثبت می شود و هفته ۱۱ محسوب نمی گردد.

۶ - بر اساس منابع معتبر علمی افزایش تدریجی فشارخون (به میزان ۳۰ میلی متر جیوه در سیستول و ۱۵ میلی متر جیوه در دیازتول) ملاکی برای تشخیص پره اکلامپسی نیست ولی در کتاب مراقبت های ادغام یافته ویژه غیر پزشک/ ماما به منظور توجه بیشتر این معیار همچنان وجود دارد و این افزایش نسبت به فشارخون اولیه مادر (در اولین مراقبت) سنجیده می شود.

۷ - اگر مادر از زمان تشکیل پرونده مراقبت، آزمایشی مبنی بر کم خونی دارد ارائه دهنده خدمت در قسمت "سابقه یا ابتلا فعلی به بیماری" کد ۸ مربوط به آنمی را انتخاب می کند. در صورتی که کم خونی پس از تشکیل پرونده و انجام آزمایش های معمول بارداری تایید شد لازم است در قسمت سابقه ابتلا فعلی به بیماری "آنمی" علامت گذاری شده و کد آن نیز ثبت

شود. پس در پایان سال ۸ مربوط به بیماری ها شمارش می شود. کد ۳ برای رنگ پریدگی مادر نیز جداگانه در ارزیابی معمول ثبت می گردد.

شایان ذکر است در هر زمان از بارداری مادر اگر بیماری در وی تشخیص داده شد در بخش ۱ شرح حال مادر در قسمت "سابقه ابتلا فعلی به بیماری" در فرم مراقبت ها ثبت گردد.

۸ - در صورتی که مادر در آزمایش هفته ۱۰-۶ بارداری، دیابتیک محسوب می شود می بایست طبق نظر پزشک متخصص اقدامات و درمان بعدی تا پایان بارداری انجام شود و نباید مجدد در هفته ۳۰-۲۶ بارداری آزمایش OGTT را انجام دهد. این آزمایش برای کسانی است که قند خون ناشتا طبیعی داشتند و یا پره دیابتیک بوده اند.

۹ - در صورتی که نتیجه آزمایش قند خون ناشتا در هفته ۱۰-۶ بارداری بین ۹۳ و ۱۲۵ باشد مادر به عنوان پره دیابتیک در نظر گرفته می شود. به مادر توصیه تغذیه ای و ورزشی داده می شود و دو هفته بعد (پس از رعایت توصیه ها) قند خون ناشتا و قند خون دو ساعت پس از غذا اندازه گیری می شود. اگر قند خون ناشتا زیر ۹۳ و دو ساعت پس از غذا زیر ۱۲۰ باشد وضعیت مادر طبیعی است و ادامه مراقبت ها طبق پروتکل انجام می شود یعنی لازم است در هفته ۳۰-۲۶ آزمایش OGTT اندازه گیری شود. در صورتی که یکی از موارد مختل باشد نیاز به بررسی دارد و مادر باید به متخصص ارجاع داده شود.

۱۰ - مواردی که باید در "بخش ۷: پسخوراند/مراقبت ویژه" ثبت شود شامل الف) اقدامات مورد نیازی که بر اساس شرح حال یا نتیجه ارزیابی معمول می بایست برای مادر انجام شود. ب) مواردی که در پسخوراند مادر از مقصد ارجاع نوشته شده است. ج) اقداماتی که در دهگردشی، پزشک یا ماما برای مادر انجام می دهند.

۱۱ - ارتفاع رحم نامناسب، اختلاف اندازه ارتفاع رحم و سن حاملگی بیش از ۳ هفته است که در مورد بهورز نیز همین تعریف صدق می کند.

۱۲ - بر اساس منابع علمی معتبر، برای تعیین سن دقیق حاملگی، در صورتی که تا هفته ۱۴ بارداری سونوگرافی انجام شود با توجه به خطای ۳ تا ۵ روز، گزارش سونوگرافی ملاک تعیین سن حاملگی است. در صورتی که بیش از دو هفته تفاوت بین LMP و سونوگرافی وجود دارد، برای بررسی بیشتر به متخصص ارجاع داده شود.

دکتر محمد اسماعیل مطلق
مدیر کل دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس

